

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Evy Ištvánkové a soudkyň JUDr. Ivany Kotrčové a JUDr. Miluše Farské v právní věci žalobkyně: **Mgr. Světlana V.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx, zastoupena Mgr. Vojtěchem Veverkou, advokátem, se sídlem Kladno, nám. Starosty Pavla 40, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 1,000.000,- Kč, k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 5. dubna 2013, č.j. 22C 20/2011 – 144,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I.stupně se ve vyhovujícím výroku o věci samé co do částky 87.000,- Kč **mění** tak, že se žaloba **zamítá**, co do částky 113.000,- Kč se **potvrzuje**, stejně jako v zamítavém výroku o věci samé (II.).

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

O d ů v o d n ě n í

Žalobkyně se domáhala přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která jí byla způsobena trestním stíháním, jež bylo vedeno proti její osobě jednak nedůvodně a jednak nepřiměřeně dlouho. Dne 18. 11. 2003 bylo trestní stíhání žalobkyně zahájeno pro trestný čin zatajení věci podle § 254 odst. 1 a 2 trestního zákona pro nakládání s finančními prostředky na účtu společnosti, ve které byla jednatelkou. Právní kvalifikace byla následně změněna na

restný čin podvodu podle § 250 odst. 1 a odst. 3 restního zákona. Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 5. 2009, sp.zn. 2T 6/2007, byla žalobkyně zcela zproštěna obžaloby a odvolání státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni bylo Vrchním soudem v Praze usnesením ze dne 17. 2. 2010, sp.zn. 5To 81/2009, zamítnuto. Dle žalobkyně státní zástupce uváděl nepravdivé číselné údaje, orgány činné v restním řízení nerespektovaly bankovní tajemství v Ruské federaci, poškozovaly žalobkyni zveřejňováním faktů jejího obvinění, když vyzodumění o podání žaloby bylo žalobkyni zasíláno tak, že na obálce bylo uvedeno obviněná Světlana V. Žalobkyni hrozilo za zvlášť závažný restný čin. Restním stíháním bylo zasaženo do jejího zdraví i zdraví jejího dítěte. Komplikovala se její bytová situace, rozpadlo se její manželství s Tomášem V.

Žalovaná učinila nesporným, že u ní žalobkyně 13. 8. 2010 uplatnila nárok na poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu v žalované výši a nebylo jí vyhověno. Celkovou délku restního řízení považovala za přiměřenou s ohledem na to, že bylo rozhodováno ve 2 stupních soudní soustavy. Věc vykazovala vysokou míru právní i skutkové složitosti, většinu listin bylo třeba překládat s ohledem na to, že žalobkyně je občankou Moldavské republiky a byť byl význam řízení pro žalobkyni vysoký, na straně orgánů činných v restním řízení nedocházelo k průtahům a nedošlo proto k nesprávnému úřednímu postupu. Zároveň se bránila námitkou promlčení proti zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným rozhodnutím, neboť nárok byl u ní uplatněn teprve v soudním řízení a zákonná šestiměsíční promlčecí doba tak marně uplynula.

Soud I.stupně vyzval žalobkyni k upřesnění žalobních tvrzení, a to za období restního stíhání do 26. 4. 2006, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 160/2006 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti státu za škodu a žalobkyně doplnila žalobu tak, že nadále požadovala 1,000.000,- Kč, z toho 300.000,- Kč za nepřiměřeně dlouhé restní řízení a 700.000,- Kč za nezákonné rozhodnutí, z toho za období od zahájení restního stíhání do 26. 4. 2006 požadovala 500.000,- Kč a za období od 27. 4. 2006 do skončení restního stíhání 200.000,- Kč. Soud I.stupně vyloučil k samostatnému projednání a rozhodnutí nárok žalobkyně na přiznání zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím za období restního stíhání od jeho počátku do 26. 4. 2006 výši 500.000,- Kč, a věc předložil k rozhodnutí o věcné příslušnosti Vrchnímu soudu v Praze. Ten dne 7. 12. 2012 rozhodl tak, že i o tomto vyloučeném nároku má rozhodovat okresní soud. Ten proto opět spojil nařízení, takže projednával nárok žalobkyně tak jak byl předmětem žaloby.

Nyní napadeným rozsudkem přiznal žalobkyni 200.000,- Kč a co do částky 800.000,- Kč žalobu zamítl. O nákladech řízení rozhodl tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni 57.687,- Kč.

Vyšel ze zjištění, že restní stíhání žalobkyně trvalo od 18. 11. 2003 do 17. 2. 2010, kdy byla obžaloby zproštěna. Skutkové závěry učinil z obširných listinných důkazů, obsažených především v restním spisu Krajského soudu v Plzni sp.zn. 2T 6/2007 i dalších a výslechu svědků.

Věc po stránce právní podřídil ustanovením zákona č. 82/1998 Sb. (dále také jen zákon)

Námítku promlčení shledal nedůvodnou ani u jednoho z uplatněných nároků. Trestní řízení skončilo dne 17. 2. 2010 a žádost o zadostiučinění byla žalované doručena 13. 8. 2010. Do uplynutí šestiměsíční promlčecí doby (§ 32 odst. 3 zákona) zbývalo 5 dnů a 13. 8. 2010 se uplatněním nároku u úřadu žalované běh promlčecí doby zastavil. Stanovisko žalované bylo doručeno zástupci žalobkyně 27. 1. 2011 a běh promlčecí doby opět počal. Žaloba byla podána faxem dne 31. 1. 2011 a doplněna předložením originálu dne 1. 2. 2011 a tak byla doručena soudu včas.

Dále soud I.stupně posuzoval jednotlivě oba nároky žalobkyně uplatněné. Nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním proto, že žalobkyně byla obžaloby zproštěna (700.000, - Kč), shledal částečným důvodným. Věc posoudil dle ust. § 5 písm. a/ zákona, dovedil že nezákonné rozhodnutí je zahájení trestního stíhání, neboť žalobkyně byla obžaloby zproštěna. Vyšel z předpokladu, vyjádřeného Ústavním soudem v nálezu ze dne 17. 6. 2008, sp.zn. II. ÚS 590/08, že již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce a prezumuje vznik nemajetkové újmy. S ohledem na kvalifikaci trestného činu, pro který byla stíhána a jemu odpovídající trestní sazbu dospěl k závěru, že intenzitu zásahu do své osobnostní sféry vnímala žalobkyně vyšší měrou. Měla ztíženou možnost podnikání s ohledem vnímání své osoby v očích cizojazyčné komunity, s níž bylo její podnikání spojeno. Nevzal za zjištěné, že by rozvrat manželství žalobkyně, či újma způsobená dítěti žalobkyně byla v příčinné souvislosti s jejím trestním stíháním. Nevyšlo najevo, že by trestní stíhání žalobkyně bylo zahájeno bezdůvodně, či s cílem jí poškodit, naopak žalobkyně se dopustila jednání, pro které stíhána byla, to však svou intenzitou nenaplnělo skutkovou podstatu některého z uvedených trestních činů. Z těchto důvodů proto shledal, že přiměřeným zadostiučiněním za nezákonné rozhodnutí je částka 200.000, - Kč a v částce 500.000,-Kč žalobu zamítl.

Nárok žalobkyně na přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřeně dlouhém trestním stíhání neshledal důvodným. Trestní stíhání žalobkyně trvalo více než šest let, avšak řízení bylo právně složité, rozhodováno bylo ve dvou stupních soudní soustavy, žalobkyně využila práva na tlumočnicka, veškeré doklady byly překládány, bylo vypracováno několik znaleckých posudků a činnost soudu nevykazovala období nečinnosti. Procesní složitost zapříčinila i žalobkyně opakovaným podáváním nedůvodných námitek podjatosti orgánům činným v trestních řízeních. Nepřebírala poštu v označeném bydlišti. Soud proto neshledal nesprávný úřední postup, spočívající v nepřiměřeně dlouhém trestním stíhání žalobkyně a tak žalobu v tomto uplatněném nároku co do částky 300.000,- Kč zamítl.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 142 odst. 3 o.s.ř. a odměnu advokáta byly vypočetl z přísudku ve věci.

Proti tomuto rozsudku podali oba účastníci odvolání.

Žalovaná napadala vyhovující výrok a namítala, že z předběžného uplatnění nároku nebylo seznatelné, že žalobkyně žádá zadostiučinění také z titulu nezákonného rozhodnutí, ale

že žádost byla vzhledem k její koncepci posouzena jako žádost o zadostiučinění z nesprávného úředního postupu, spočívajícího v nepřiměřené délce řízení. V této souvislosti znovu vznášela námitku promlčení. Dále uváděla, že trestní stíhání nebylo zahájeno bezdůvodně, žalobkyně nepopírala, že s peněžními prostředky nakládala způsobem v obžalobě popsaným. Žalobkyně se dopustila jednání, pro které byla následně stíhána, a tato okolnost výrazně snižuje možnost náhrady za způsobenou nemajetkovou újmu. Žalobkyně nežila s vědomím hrozby dvanáctiletého trestu, neboť byla zastoupena advokátem, který navrhoval trest při dolní hranici trestní sazby. Soudu I.stupně vytýkala nedostatečné odůvodnění přiznané částky i jeho závěr o možnosti ztíženého podnikání žalobkyně. Navrhovala, aby napadený rozsudek byl ve vyhovujícím výroku změněn tak, že by žaloba byla zamítnuta.

Žalobkyně napadala zamítavý výrok, tvrdila, že žalobou uplatněný nárok promlčen není, že trestním stíháním bylo nepřiměřeně zasaženo do jejích osobnostních práv, což vedlo k rozpadu její rodiny a zhoršení jejího zdravotního stavu. Orgány činné v trestním řízení ji označovaly na obsílkách jako obviněnou a ačkoliv žalovaná nepopírala význam trestního řízení pro ni, přesto nic neuhradila. Nadále setrvala na tom, že trestní řízení trvalo nepřiměřeně dlouho. Složitost řízení není v tomto případě ničím výjimečným a nedopustila se žádného úmyslného jednání, kterým by stěžovala postup orgánů činných v trestním řízení. Dovolávala se svého práva dle ust. § 31a odst. 3 zákona na zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nesprávným úředním postupem. Navrhovala, aby napadený rozsudek byl změněn tak, že v zamítavé části by bylo žalobě vyhověno.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek včetně řízení, které mu předcházelo dle ust. § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání jsou částečně důvodná.

Především se odvolací soud zabýval tím, zda žalobou uplatněný nárok, jímž se žalobkyně domáhá přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným rozhodnutím (zahájením trestního stíhání) ve výši 700.000,- Kč, není promlčen, jak namítala žalovaná. Závěr soudu I.stupně o tom, že nárok promlčen není je správný s ohledem na obsah uplatnění tohoto nároku u žalované, ve kterém se žalobkyně domáhá náhrady za zbytečně konané trestní řízení, jehož výsledkem bylo její zproštění i za to, že trestní řízení trvalo, jak uvádí, téměř sedm let. Lze tedy dovodit, že u žalované uplatnila oba nároky a závěry soudu I.stupně o včasném podání žaloby vzhledem k oběma nárokům tak ob stojí a odvolací soud na odůvodnění soudu I. stupně o běhu a stavění promlčecí doby i uplatnění nároku u soudu odkazuje.

Dle § 7 odst. 1 zákona právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda.

Dle § 13 odst. 1 zákona stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, kterým je také porušení povinnosti vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

Dle ust. § 31a odst. 1 zákona bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.

Dle § 31a odst. 3 zákona v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 3 odst. 1 věty druhé a třetí přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k: a/ k celkové délce řízení, b/ složitosti řízení, c/ jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, d/ postupem orgánů veřejné moci během řízení a za e/ významu předmětu řízení pro poškozeného.

Žalobkyně se domáhá dvou nároků. Jednak přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vzniklo nezákonným rozhodnutím, kterým je zahájení trestního stíhání, když byla finálně obžaloby zproštěna, jednak zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nesprávným úředním postupem, neboť trestní řízení trvalo nepřiměřeně dlouho.

Stát odpovídá za podmínek stanovených zák. č. 82/1998 Sb., ve znění zákona č. 160/2006 Sb. za nemajetkovou újmu vzniklou v době od 27. 4. 2006 i tehdy, jestliže nezákonné rozhodnutí, které újmu způsobilo, bylo vydáno před uvedeným datem. Odškodnění nemajetkové újmy, vzniklé v době před 27. 4. 2006 a založené jinou skutečností, než je nezákonné omezení osobní svobody, lze proti státu přiznat cestou ochrany osobnosti podle § 11 a následujících občanského zákoníku (viz. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2011, sp.zn. 30 Cdo 5180/2009, kterého se dovolává i soud I.stupně). Nezákonné rozhodnutí, tedy zahájení trestního stíhání žalobkyně, bylo vydáno před 27. 4. 2006 a při odškodnění nemajetkové újmy za nezákonné rozhodnutí požaduje žalobkyně odškodnit újmu založenou jinou skutečností, než je nezákonné omezení její osobní svobody, neboť nebyla ve vazbě či nevykonávala trest odnětí svobody. Věcnou příslušnost vyřešil svým rozhodnutím Vrchní soud v Praze, tedy rozhodoval věcně příslušný soud I. stupně. Při posouzení výše uplatněného nároku je pak třeba v každém případě postupovat dle kritérií uvedených v zák. č. 82/1998 Sb., který pro následné období zadostiučinění za nemajetkovou újmu zakotvuje.

U prvního žalobou uplatněného nároku, tedy u náhrady za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným rozhodnutím, dospěl odvolací soud k závěru, že za situace, kdy zahájením trestního stíhání, jež je třeba shledávat za nezákonné, nebyla žalobkyně přímo omezena na své osobní svobodě. Soud I.stupně zjišťuje, že její manželství se nerozpadlo z důvodu trestního stíhání a příčinná souvislost zdravotního stavu dítěte žalobkyně a trestního stíhání nebyla prokázána, stejně jako deziluze žalobkyně z praktik jejich obchodních partnerů. Jestliže soud I.stupně hodnotí intenzitu zásahu do osobnostní sféry žalobkyně, jež vyplývá z pouhého faktu trestního stíhání pro trestný čin zatajení věci, následně pro trestný čin podvodu a z tvrzeného ztížení jejího podnikání v době trestního stíhání má odvolací soud za to, že přiměřeným zadostiučiněním za tuto zjištěnou nemajetkovou újmu je částka 50.000,- Kč. Tato částka se jeví jako přiměřená s ohledem na fakt existujícího trestního stíhání včetně toho, že žalobkyně byla ze strany orgánů činných v trestním řízení označována na obálcích jako obviněná, což i mohlo negativně působit na osoby, které přišly s takovou listinou do styku.

U druhého žalobou uplatněného nároku, tedy přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nepřiměřeně dlouhým trestním stíháním, dospěl odvolací soud k závěru, že nárok je částečně důvodný. Stíhání žalobkyně trvalo šest a čtvrt roku. Ať již se

v něm projevily průtahy, či nikoliv, jak konstatuje soud I.stupně, jedná se o dobu, která přesahuje dobu běžnou k projednání a rozhodnutí věci. Dle stanoviska občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2011, sp.zn. Cpjn. 206/2010 se při hodnocení délky řízení vychází při existenci nesprávného úředního postupu v podobě nepřiměřeně dlouho trávajícího řízení s ohledem na jeho délku z částky 15.000,- Kč až 20.000,- Kč za rok takového řízení. První dva roky se pak půlí. S ohledem na délku řízení dospívá odvolací soud k závěru, že žalobkyni by se mělo dostat částky 15.000,- Kč za rok vedení trestního řízení. Dle kritérií uvedených v ust. § 31a odst. 3 písm. b/ až e/ zákona dospívá odvolací soud k závěru, že s ohledem na skutkové závěry soudu I.stupně je pro složitost řízení a jednání poškozeného nutno vždy odečíst 20 % celkové částky, zatím co význam řízení pro žalobkyni je vyšší a tak je nutno 20 % přičíst. Celkově tedy má žalobkyně nárok na 15.000,- Kč za pět a čtvrt roku snížený o 20 %, tedy 63.000,- Kč.

Napadený rozsudek byl proto ve vyhovujícím výroku o věci samé dle ust. § 220 odst. 1 písm. a/ o.s.ř. změněn tak, že co do částky 87.000,- Kč byla žaloba zamítnuta a co do částky 113.000,- Kč (50.000,- Kč za nezákonné rozhodnutí a 63.000,- Kč za nesprávný úřední postup), stejně jako v zamítavém výroku o věci samé byl dle ust. § 219 o.s.ř.jako věcně správný potvrzen.

Došlo ke změně rozsudku ve věci a odvolací soud rozhodoval originálně i o nákladech řízení před soudem I.stupně (§ 224 odst. 2 o.s.ř.). I když je běžnou praxí podpořenou judikaturou Nejvyššího soudu dovozováno, že v případech částečného úspěchu má v obdobných sporech žalobce nárok na náhradu nákladů řízení dle ust. § 142 odst. 3 o.s.ř. a vychází se přitom při výpočtu odměny advokáta z přisouzené částky, pak je tomu tak jenom tehdy, pokud je nárok žalobou uplatněný přisouzenému přiměřený, neboť dle ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. se hradí jen náklady účelně vynaložené.. V této věci však žalobkyně požadovala celkem 1,000.000,- Kč a finálně jí bylo přisouzeno pouze 113.000,- Kč. Za situace, kdy nárok žalobou uplatněný je zřejmě nepřiměřený, nebyl důvod postupovat výše uvedeným způsobem, ale dle základního ustanovení, kterým je § 142 odst. 2 o.s.ř. Žalobkyně měla úspěch částečný a velmi nízký. Žalované náklady řízení nevznikly, tedy a contrario žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu. Takto bylo rozhodnuto jak pro náklady řízení před soudem I.stupně, tak i dle ust. § 224 odst. 1 pro náklady odvolací.

Proti tomuto rozsudku **je** možno podat dovolání pouze za podmínek § 237 o.s.ř. do 2 měsíců od jeho doručení prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2 k Nejvyššímu soudu ČR.

V Praze dne 11. prosince 2013

JUDr. Eva Ištvánková, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Helga Švejdová